

29.4.2014

Lsp/3

3

**Kaupunkisuunnittelulautakunnan lausunto kaupunginhallitukselle
Helsingin kaupunkipyöräjärjestelmän päivitetystä
hankesuunnitelmasta (b-asia)**

HEL 2014-003639 T 00 01 04 00

Lausuntoehdotus

Kaupunkisuunnittelulautakunta antaa lausunnon kaupunginhallitukselle.

Lausunto

Helsingin kaupungin strategiaohjelman 2013-16 mukaan kaupungissa edistetään kestävästä liikkumisesta lisäämällä kävelyn, pyöräilyn ja joukkoliikenteen osuutta liikenteessä. Pyöräilyn edistämishjelmassa (kaupunginhallitus 27.1.2014) kaupunkipyöräjärjestelmä on tunnistettu yhdeksi keskeisistä pyöräilyä koskevista toimenpiteistä.

Yhteiskäyttöisiä kaupunkipyöräjärjestelmiä on maailmalla käytössä yli 600 kaupungissa ja uusia käynnistyy jatkuvasti. Helsingin ensimmäinen kaupunkipyöräjärjestelmä otettiin käyttöön Euroopan kulttuuripääkaupunkivuonna 2000. Se perustui samoihin kolikkopantilla toimiviin jyrkeihin pyöriin kuin Kööpenhaminassa viisi vuotta aiemmin kehitetty järjestelmä. Sitten kaupunkipyöräpalveluiden kehitys on mennyt eri puolilla maailmaa harppauksin eteenpäin. Palveluita on toteutettu erilaisilla malleilla vaihdellen niin kaupungin lähtökohtien ja tarpeiden kuin tarjolla olevien rahoitus- ja operointimallien osalta.

HKL on selvittänyt perusteellisesti mahdollisuuksia saada Helsinkiin mainosrahoitteinen kaupunkipyöräjärjestelmä aiemman, vuonna 2008 laaditun hankesuunnitelman pohjalta. Neuvottelut ulkomainoslaiteyritysten kanssa eivät kuitenkaan ole johtaneet sopimukseen asti muun muassa siksi, että mainostilan käyttöä rajoittavat kaupunkikuva, liikenteen ja kunnossapidon vaatimukset sekä kaupungin jo aiemmin tekemät sitoumukset potentiaalisten mainoslaitepaikkojen vuokraamisesta.

Vuonna 2014 päivitetyn hankesuunnitelman mukaan Helsingin kaupunkipyöräjärjestelmän tavoitteena on parantaa joukkoliikenteen palvelutasoa. Kun matkakortilla voi saada pyörän liityntämatkoille, kokonaismatka-aika lyhenee. Pyörien, pyöräasemien, informaation ja operoinnin tulee vastata joukkoliikenteen korkeaa palvelutasoa.

Laajemmin nähtynä kaupunkipyörät ovat osa koko kestävästä liikennejärjestelmästä, joka mahdollistaa sujuvan liikkumisen ilman auton omistusta. Kaupunkipyöräpalvelun on tästäkin näkökulmasta oltava

ennen kaikkea luotettava, toimintavarma ja korkeatasoinen ja sen eri ominaisuuksien on tuettava kestävästä liikkumisesta kokonaisuutena. Tavoitteet ovat korkealla, mutta niiden toteutuminen on kriittinen tekijä kaupunkipyöräpalvelun aseman vakiintumisen kannalta.

Päivitetyn hankesuunnitelman mukaisesti kaupunkipyöräpalvelu on järkevää hankkia "avaimet käteen"-periaatteella yhdeltä toimittajalta, joka pystyy vastaamaan kaikista palveluun liittyvistä osista. Operoinnin ja ylläpidon taso ratkaisee palvelun luotettavuuden ja laatutavoitteen täyttymisen. Palvelun kiinteiden osien ja taustajärjestelmän laadun lisäksi operoinnilta ja ylläpidolta vaaditaan samaa laatutasoa.

Jos kaupunkipyörää ei voi käyttää etukäteen suunnitellulla tavalla, palvelun mahdollistamat matka-aikahyödyt muuttuvat matka-aikatappioksi ja epäluotettavuudeksi. Jotta pyörät ovat käyttökunnossa, niitä on riittävästi asemilla ja niiden palautus asemille onnistuu, tulee operointiin ja ylläpitoon panostaa riittävästi. Kaupunkipyöräpalveluiden ominaisuuksiin kuuluu asemien epätasainen täyttäminen, mikä hankaloittaa suunniteltujen mukaisten matkojen toteutumista. Palvelutason laadun kannalta on tärkeää, että käyttäjä voi tarkistaa asemien tilanteen reaaliaikaisesti eri kanavia käyttäen. Näiden eri kanavien syntyminen on varmistettava ja samalla on luotava myös ulkopuolisille toimijoille edellytykset kehittää kaupunkipyöräsovelluksia.

Kaupunkipyöräpalvelu tuottaa hyötyjä aikasäästöinä, terveyshyötyinä ja päästövähennyksinä arviolta yhteensä 2,0-4,4 miljoonaa euroa vuodessa. Lisäksi palvelu vähentää autoriippuvaisuutta ja luo myös matkailijoille mielikuvaa ihmisläheisestä, aikaansa seuraavasta ja palvelevasta kaupungista.

Hankesuunnitelmassa on luonnosteltu kaupunkipyöräpalvelun rahoitusmallia kuudelta palvelutarjoajalta saatujen arvioiden perusteella. Palvelun rahoitus koostuisi käyttömaksuista, yritysrahoituksesta ja kaupungin rahoituksesta. Rekisteröityneelle ja kausimaksun maksaneelle käyttäjälle palvelu olisi ilmainen ensimmäisen 30 minuutin ajan, ja myös satunnaisia asiakkaita kannustetaan hinnoittelulla lyhytaikaiseen käyttöön. Kaupungille aiheutuu muun rahoituksen toteutumisesta riippuen enintään kahden miljoonan euron vuotuiset käyttökustannukset.

Yritysrahoituksen muotoja voivat olla ulkomainospaikat, mainokset pyörissä sekä sponsorointi. Ulkomainospaikoilla on järjestelmässä aiemmin kaavailtua pienempi rooli. Sikäli kuin ulkomainospaikkoja hyödynnetään osana yritysrahoitusta, on mainoslaitteiden sijoittamisessa otettava huomioon rakennusviraston ja rakennusvalvontaviraston kanssa yhteistyössä valmistellut ohjeet

"Ulkomainoslaitteiden sijoittaminen Helsingissä", Katutilaan sijoitettavat ulkomainoslaitteet, sijoitusehdot" (16.6.2011) ja "Ulkomainoslaitteet, sijoittamisperiaatteet" (22.5.2007).

Tarjotakseen tarvittavan palvelutason kaupunkipyöräpalvelun on alusta lähtien oltava riittävän laaja. Hankesuunnitelmassa esitetään, että Helsingin kaupunki hankkii 150 pyöräaseman ja 1500 pyörän palvelun, jonka kustannusennuste on enintään 4,95 miljoonaa euroa. Jos päätös saadaan toukokuussa 2014, voitaisiin ensimmäiset 50 asemaa ja 500 pyörää ottaa käyttöön vuonna 2015. Pidemmällä aikavälillä tavoitteena on ulottaa palvelu Munkkiniemeen, Pasilaan ja Kumpulaan asti niin, että vuonna 2018 asemia olisi 500 ja pyöriä 1 500.

Hankesuunnitelmassa on esitetty Helsingin keskusta-alueelle toiminnallisesti laadukas kaupunkipyöräasemien verkosto, joka on suunniteltu yhteistyössä kaupunkisuunnitteluviraston, rakennusviraston, rakennusvalvontaviraston ja liikennelaitoksen kesken. Kaupunkisuunnitteluvirasto on valmis osallistumaan kaupunkipyöräpalvelun kehittämiseen päivitetyn hankesuunnitelman mukaisesti.

Esittelijän perustelut

Lausuntopyyntö

Kaupunginkanslia on pyytänyt kaupunkisuunnittelulautakunnan lausunnon Helsingin kaupunkipyöräjärjestelmän päivitetystä hankesuunnitelmasta 9.5.2014 mennessä.

Esittelijä

liikennesuunnittelupäällikkö
Ville Lehmuskoski

Lisätiedot

Leena Silfverberg, toimistopäällikkö, puhelin: 310 37091
leena.silfverberg(a)hel.fi
Taneli Nissinen, liikenneinsinööri, puhelin: 310 37447
taneli.nissinen(a)hel.fi

Liitteet

1 Helsingin kaupunkipyöräjärjestelmä, päivitetty hankesuunnitelma
27.3.2014

Tiedoksi

Yleisten töiden lautakunta/Raimo K. Saarinen
Kaupunginkanslia